

Toimeentulotukilakimuutos ja sen vaikutus työllisyyspalveluihin

27.4.2026

Lisätiedot
Henna Kaukonen-Nyholm

Esityksen sisältö

1. Tilastokatsaus
2. Toimeentulotukilain uudistuksen vaikutukset
3. Toimivat yhteistyömallit hyvinvointialueen kanssa
 - A) Työttömän terveystarkastus
 - B) Työllistymisen yhteistoimintamalli eli TYM

Espoo-Kauniainen työllisyysalueen työttömyyden kasvuvauhti hidastunut

- Työttömien työnhakijoiden määrä oli helmikuussa 2026 yhteensä 19 317, ja työttömyys on kasvanut vuoden takaiseen verrattuna 4,5 prosentilla. Työttömyyden kasvuvauhti on kuitenkin hidastunut aiempaan nähden.
- Työttömyys on kasvanut nuorilla, alle 25-vuotiailla 23,8 prosenttia ja alle 30-vuotiailla 11,2 prosenttia.
- Yli 55-vuotiailla työttömyys on kasvanut vuoden takaisesta 3,9 prosenttia.
- Pitkäaikaistyöttömiä oli 7 997 henkilöä ja kasvua suhteessa vuoden takaiseen tilanteeseen edelleen noin 19,2 prosenttia. Pitkäaikaistyöttömien määrä kuitenkin hieman vähentynyt tammikuusta 2026. Työhaun keskimääräinen (työllisyyskoodin) kesto työttömillä työnhakijoilla oli joulukuussa 2025 73 viikkoa (kasvua 6 viikkoa vuoden takaiseen) ja se oli koko maan keskiarvoa (70 viikkoa) pidempää.
- Työttömiä ja lomautettuja työnhakijoita on eniten toisen asteen koulutuksen saaneissa, yhteensä 7 238 henkilöä. Korkeakouluasteen suorittaneita työttömiä oli 6 864 henkilöä sekä perusasteen suorittaneita 3 237. Työttömyys kasvoi kaikilla koulutusasteilla vuoden takaisesta.
- Vastavalmistuneita työttömiä oli 1 089 henkilöä.

Asiakasmäärä:

Työnhakijoiden määrä yhteensä 31 168.

Nousua edellisen vuoden helmikuusta **+ 2,0 %**

Vieraskieliset:

Vieraskielisiä työttömiä työnhakijoita yhteensä 8 114.

Nousua edellisen vuoden helmikuusta **+ 2,8 %**

Pitkäaikaistyöttömät:

Yli vuoden työttömänä olleita työnhakijoita yhteensä 7 997.

Nousua edellisen vuoden helmikuusta **+ 19,2 %**

Nuoret (alle 25 v.):

Nuoria, alle 25 v. työttömiä työnhakijoita yhteensä 1 957.

Nousua edellisen vuoden helmikuusta **+ 23,8 %**

Toimeentulotukilain kokonaisuudistus

Uusi toimeentulotukilaki tuli voimaan 1.2.2026.

Lain tavoitteena on

- Selkeyttää toimeentulotuen roolia viimesijaisena ja väliaikaisena tukimuotona.
- Vähentää pitkäaikaista toimeentulotukiriippuvuutta ja edistää työllistymistä.
- Ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja vahvistaa julkista taloutta.

Uudistuksesta seuraavat velvoitteet asiakkaille

A) **Toimeentulotuen hakija on velvoitettu hakemaan ensisijaisesti muita etuuksia** (esim. työttömyysturva, opintotuki, asumistuki) toimeentulotuen sijaan.

B) **Työkykyisen asiakkaan tulee hakea kokoaikatyötä** toimeentulotuen perusosan alentamisen uhalla myös silloin, kun työkykyinen työllinen ei työskentele täysipäiväisesti, yritystoiminta ei ole kannattavaa tai opintoihin ei ole mahdollista saada opintotukea.

Tavoitteena on, että työtön henkilö ilmoittautuu aina kokoaikatyön hakijaksi ja siirty samalla työllistymistä edistävien palveluiden sekä palvelutarpeen arvioinnin piiriin.

→ **Mikäli hakija ei määräajassa (pääsääntöisesti 1kk) toimi kehotusten mukaisesti, Kela voi alentaa toimeentulotuen perusosaa 50 prosentilla.**

Ketä velvoite hakea kokoaikatyötä koskee eli ketkä ovat mahdollisia uusia asiakkaita?

- Osa-aikatyöntekijä, joka työskentelee vähemmän kuin 30 tuntia viikossa.
- Yrittäjä, joka ei saa välttämätöntä toimeentuloaan yritystoiminnasta
- Opiskelija, joka ei opiskele päätoimisesti saaden opiskelunsa turvaamiseen tarkoitettua ensisijaista etuutta.
- Henkilö, joka ei ole työkyvytön työttömyysturvalaissa tarkoitetun määritelmän mukaisesti.
- Henkilö, joka hoitaa kotona lasta, mutta ei saa siihen kotihoidon tukea.

Muutokset Espoon työllisyyspalveluiden näkökulmasta

Asiakastilanne ennen lakimuutoksen tuomaa asiakasmäärän kasvua

Vuoden 2026 alussa Espoon työllisyyspalvelujen asiakkuudessa on 30 659 työnhakijaa (vuosimuutos +3,5%) ja 19 175 työtöntä työnhakijaa (vuosimuutos +9,7%). Määrät ovat poikkeuksellisen suuria, koska yleinen työllisyystilanne on heikko. Onkin huomioitava, että nykyiset henkilöstöressurssimme perustuvat laskelmiin tilanteesta, jossa asiakasmäärä on 25 000.

Alati kasvanut asiakasmäärä näkyy asiantuntijatyössä siten, että vastuuasiantuntijan keskimääräinen asiakasmäärä on suunnitellun 120:n sijaan 186. Suuresta salkkukoosta seuraa se, että

- Asiakkaiden kontaktointi lakisääteisissä ajoissa on haastavaa.
- Työtarjouksia ja asiakkaiden ohjaamista töihin tai työllistymistä edistäviin palveluihin ei ehditä tekemään riittävästi.
- Asiakastyön fokus pidetään työttömyysturvan hoitamisessa, jotta asiakkaiden työttömyysturvalausunnot ovat ajantasaisia eikä etuuden maksuun tule viivytyksiä – toisin sanoen priorisoimme asiakkaiden taloudellisen toimeentulon.

Keitä uudet asiakkaat ovat?

- Toimeentulotukilakimuutoksen myötä asiakkaaksi ohjautuu aiempaa enemmän opiskelijoita, yrittäjiä ja kotona lasta hoitavia sekä vieraskielisiä, niin koulutettuja kuin kouluttamattomiakin. Suurimman asiakasmäärien kasvun ennakoidaan kohdistuvan nuoriin, alle 30-vuotiaisiin ja etenkin miehiin.
- Asiakkaista suuri osa lienee niitä, jotka eivät työ- ja toimintakykynsä haasteiden vuoksi ole pystyneet/halunneet ilmoittautua työnhakijoiksi ja tarvitsevat paljon tukea työllisyyspalveluissa asiointiin. **Valtaosa näistä asiakkaista tulee ohjautumaan kohtaantoa edistävien palveluiden tiimeihin.** Myös TYM-palveluiden asiakasmäärä tulee kasvamaan huomattavasti.
- Uusien asiakkaiden arvioitu määrä vaihtelee 2000 ja 5000 välillä.
- Osa ihmisistä, joihin lakimuutokset vaikuttavat, on jo valmiiksi työllisyyspalveluiden asiakkaana, eivätkä kaikki välttämättä ilmoittaudu kokoaikatyön hakijoiksi heti lain voimaan tullessa. Osa hakijoista saattaa myös jättää ensisijaiset etuudet hakematta hyväksyen toimeentulotuen perusosan alennuksen.
- **Suurin paine asiakasmäärän kasvuun osuu huhti-toukokuuhun ja jälleen elokuuhun.**

Resurssit suhteessa asiakasmäärään

Vuoden 2026 alussa Espoon työllisyyspalvelujen asiakkuudessa on 30 659 työnhakijaa (vuosimuutos +3,5%) ja 19 175 työtöntä työnhakijaa (vuosimuutos +9,7%). Tässä tilanteessa kohtaannon tiimien asiantuntijoiden keskimääräinen asiakasmäärä on 186 asiakasta.

Toimeentulotukilakimuutoksen myötä asiakasmäärä työllisyyspalveluissa lisääntyy vuoden 2026 aikana selvästi, vaikkei tarkkaa lukua voida ennakoida. Olennaista olisi panostaa asiakkuuden alkuvaiheeseen, jotteivat asiakkuudet pääsisi pitkittymään. Mikäli lakimuutoksesta johtuva asiakasmäärän kasvu toteutuu suurimman skenaarion mukaan (+4000 asiakasta), laskennallisella 200 asiakkaan salkkukoolla työllisyyspalvelut tarvitsevat 11 uutta asiantuntijaa suoriutuakseen lakisääteisistä tehtävistään nykyisellä tasolla.

Vuoden 2026 lakimuutokset kasvattavat asiantuntijoiden hallinnolliseen työhön ja jokaiseen asiakkaaseen käytettävän työajan määrää. Tämä haastaa asiantuntijoiden mahdollisuutta toteuttaa lakisääteiset palvelut määräajassa ja edellytetyssä laajuudessa.

Toimeentulotukilakimuutoksen vaikutuksia on haastava arvioida pitkällä aikavälillä. Työttömyyslukuihin vaikuttaa myös yhteiskunnallinen ja yleinen taloustilanne.

Työllisyyspalvelujen vaihtoehdot

Vastataan asiakasmäärän kasvuun nykyisin resurssein

Turvataan ensisijaisesti jatkuvuus asiakkaan

- Työttömyysturvassa
- Työhaun voimassa olossa
- Palvelupäätöksissä
- Lakisääteisten palvelujen hoitaminen vaarantuu, esimerkiksi työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen määräajassa. Tämä viivästyttää asiakkaiden työttömyysetuuden selvittelyä ja maksuja.
- Varaudutaan ruuhkiin ja lisääntyviin oikaisuvaatimuksiin
- Alkupalvelut ruuhkautuvat ennakoivista toimenpiteistä huolimatta toistuvasti. Kaikkia asiakkaita ei tälläkään hetkellä pystytä tapaamaan kasvokkain, vaikka laki näin edellyttäisi.
- Kohtaannon asiantuntijoiden asiakasmäärä kasvaa selvästi, 200 asiakkaaseen tai yli ja työntekijät kuormittuvat entisestään

Vastataan asiakasmäärän kasvuun resurssilisäyksellä

- Keskitytään lakisääteisten palvelujen hoitamiseen ja turvataan ensisijaisesti asiakkaiden toimeentulo
- Lisätään henkilöasiakaspalvelun resurssia vastaamaan asiakasmäärän arvioitua kasvua, jotta edes nykyinen palvelutaso säilyy – ajoittaisilta ruuhkahuipuilta ei silti vältytä
- Palkataan 11 uutta asiantuntijaa, jolloin kustannus täyden kokemuslisän palkalla sivukuluineen ja lomarahoineen on noin 627.000€/vuosi, millä turvataan alle 200 asiakkaan salkkukoot
- Otetaan lisäresurssi käyttöön ensin vuoden määräajaksi ja seurataan asiakastilanteen kehittymistä ja resurssitarvetta

Toimivat yhteistyömallit hyvinvointialueen kanssa

Toimivat yhteistyömallit hyvinvointialueen kanssa – sujuvaa yhteistyötä

Espoon työllisyyspalvelut tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, sillä asiakkaat ovat pitkälti yhteisiä. Selkeästi sovitut roolit ja tavoitteet sekä mahdollisimman avoin tiedonvaihto ja hyvät yhteistyötä tukevat rakenteet sujuvoittavat asiakkaiden palveluketjuja ja vähentävät viranomaisten päällekkäistä työtä.

Yhteisen työn tärkeimmät onnistumisen edellytykset ovat riittävä tuntemus toisen työstä ja asiakastarpeista, avoin keskusteluyhteys keskinäinen arvostus. Näitä on pyritty rakentamaan yhteisten kokousten ja työpajojen avulla.

Työttömän terveystarkastus - työ- ja toimintakyvyn tunnistaminen

Varhainen palveluun hakeutuminen vahvistaa työllistymisen edellytyksiä

- Asiakas voi hakeutua työttömän terveystarkastukseen jo heti työttömyyden alkuvaiheessa.
- Työttömien terveystarkastus toimii ikään kuin lähtötason kartoituksena, joka auttaa varmistamaan, että jokaisella on mahdollisuus edetä kohti työelämää omista lähtökohdistaan.
- Työ- ja toimintakyvyn tunnistaminen on tärkeää erityisesti silloin kun taustalla on haasteita, joita ei ole aiemmin tunnistettu.

Ajoissa tunnistetut työllistymisen esteet sujuvoittavat palvelupolkua

- Moni työtön ei ole ollut pitkään aikaan terveydenhuollon piirissä.
- Kyse on myös ennalta ehkäisevästä työstä. Terveystarkastus auttaa havaitsemaan haasteet ajoissa, ennen kuin ne ehtivät kasvaa esteiksi työnhaussa.
- Tarvittaessa asiakas ohjautuu hyvinvointialueen muihin palveluihin.

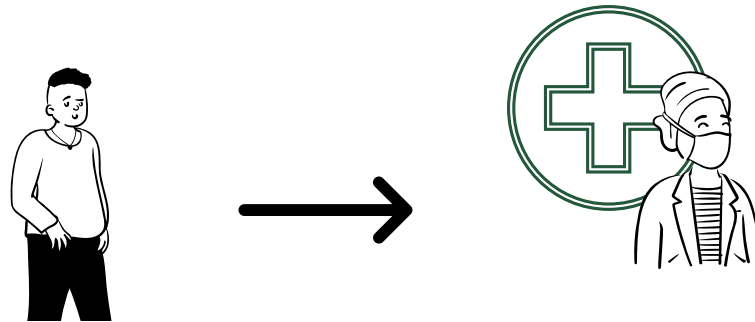
Selkeä toimintakykyarvio auttaa kohdentamaan tukea

- Työllisyyspalvelut saavat realistisen kuvan asiakkaan tilanteesta.
- Terveystarkastus antaa ammattilaisille tietoa siitä, millaista tukea, koulutusta tai työtehtäviä kannattaa tavoitella.

Työttömien terveystarkastus

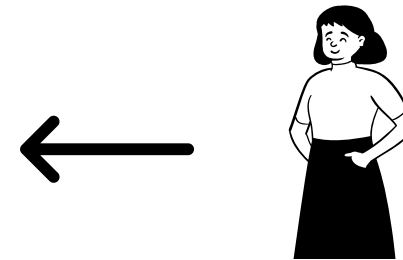
Tarkoitettu kaikille työttömille, joiden viimeisimmästä terveystarkastuksesta on yli 12 kk.

Tammi-helmikuun aikana tehtiin yhteensä 304 työttömien terveystarkastusta.

Asiakas voi itse hakeutua työttömien terveystarkastukseen jo heti työttömyyden alkuvaiheessa.

- Tarvittaessa asiakas ohjautuu jatkotutkimuksiin.
- Asiakas voi toimittaa työllistymisen kannalta olennaiset terveystiedot, jotta ne voidaan huomioida palveluohjauksessa, esimerkiksi tilanteissa joissa aiemman ammatin jatkaminen ei ole mahdollista.

Myös työllisyyspalveluiden asiantuntija voi tehdä ohjauksen työttömän terveystarkastukseen:

- Kun työllistymiseen vaikuttavista työ- ja toimintakyvyn rajoitteista tarvitaan tarkempaa tietoa, asiantuntija voi tehdä lähetteen työttömän terveystarkastukseen.
- Terveystarkastuksen jälkeen asiantuntija saa palautteen, jonka avulla asiakkaan palvelu voidaan suunnata hänen terveydentilaansa sopivalla tavalla.

TYM

Työllistymisen yhteistoimintamalli

Tausta

TYM-toimintamalli perustuu vuoden 2025 alussa voimaan tulleeseen lakiin työllistymisen monialaisesta edistämisestä (Laki 381/23.3.2023).

Se on jatkoa vuosina 2016–2024 toteutetulle, lain työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta mukaiselle toimintamallille.

Tarkoitus

TYM-mallissa työvoimaviranomainen, LUVN ja Kela yhdessä:

- arvioivat työttömän palvelutarpeen
- suunnittelevat työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelut
- vastaavat työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta.

Tavoite

Tavoitteena on edistää asiakkaan polkua kohti työllistymistä.

Ohjauksen taustalla on aina ajatus siitä, että asiakkaalla on edellytyksiä edetä kohti työelämää.

Asiakkuuskriteerinä ei ole enää työttömyyden kesto, vaan asiakkaan monialaisen yhteispalvelun tarve.

Asiakkaille suunnattu TYM-esite

- Esite auttaa asiakkaita ymmärtämään mitä TYM-palvelu tarkoittaa, kenelle palvelu on suunnattu ja mitä TYM-palvelu asiakkaalle tarjoaa.
- Esitettä käytetään ohjauksen tukena, sekä varmistamaan, että asiakas saa selkeät tiedot TYM-palvelusta.

TYM

MONIALAISEN TUEN MALLI (TYM)
SINUN TYÖLLISTYMISESI TUkena

Mikä on TYM?

TYM on toimintamalli, jossa työllisyyspalvelut, hyvinvointialue ja Kela tekevät yhteistyötä työllistymisesi edistämiseksi.

TYM:issä saat tilanteeseesi kohdennettuja palveluja ja kanssasi laaditaan tavoitteisiisi tähtäävä suunnitelma.

Työllisyysasiantuntija voi ohjata sinut TYM-toimintaan, kun työllistymisen esteitä on tarpeen ratkoa monialaisesti.

Kenelle palvelu on suunnattu?

TYM-palvelu sopii sinulle, jos työ- tai toimintakykyyn tai elämäntilanteeseen liittyvät tekijät vaikeuttavat työllistymistäsi.

Palvelu on tarkoituksenmukainen silloin, kun työllistymistä voidaan edistää yhteensovittamalla työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan palveluja.

Mitä se tarkoittaa?

- Sinuun ottaa yhteyttä TYM-työntekijä, joka voi olla joko sosiaaliohjaaja tai työllisyysasiantuntija.
- He kartoittavat tilannettasi puhelimitse tai varaavat ajan tapaamiselle, jossa voitte keskustella työllistymisestä, palvelutarpeesta ja tavoitteistasi yhdessä.
- Jos tilanteesi edistämiseksi tarvitaan monialaisia palveluja, sinulle laaditaan monialainen työllistymissuunnitelma ja saat yhteensovitettuja palveluja sen mukaisesti.

Mitä palvelussa tapahtuu?

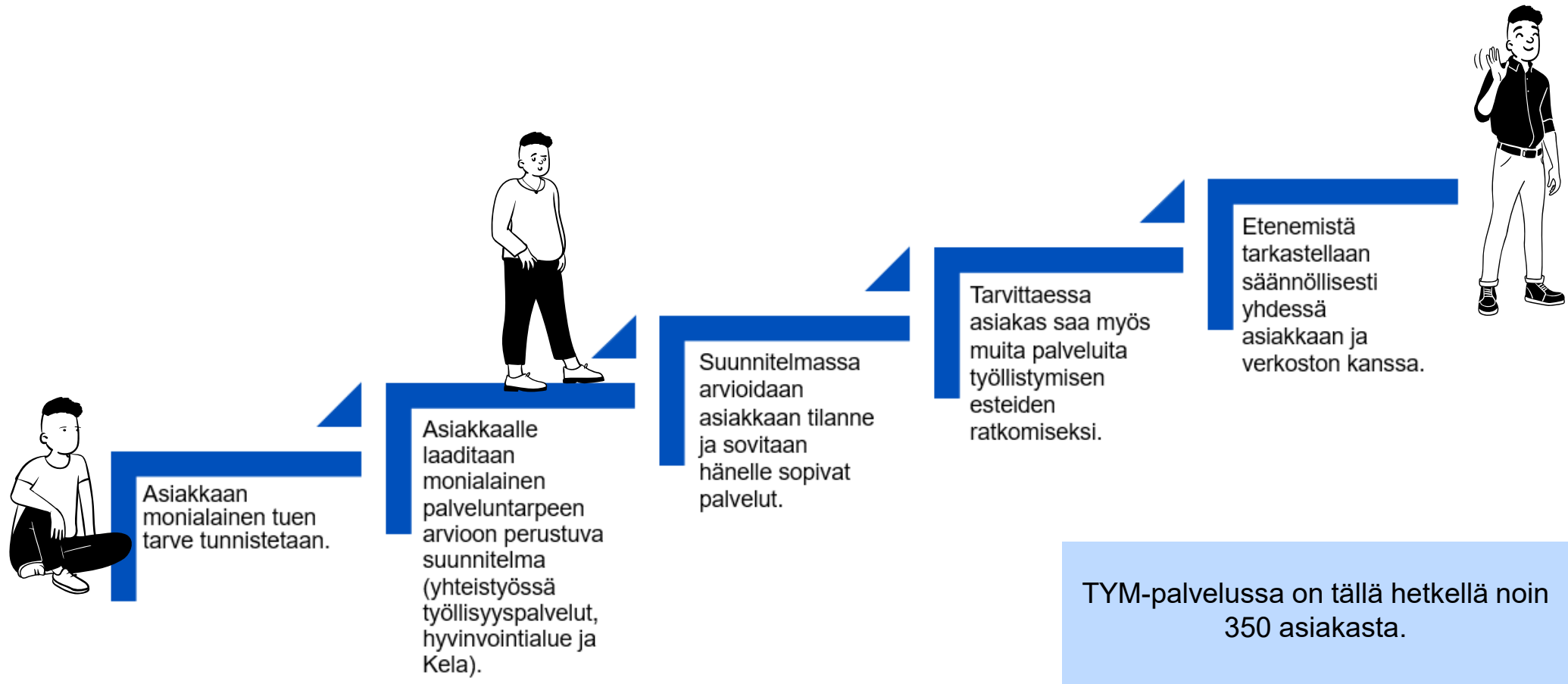
- 1 Sinulle tehdään suunnitelma, jossa arvioidaan tilanteesi ja valitaan sinulle sopivat palvelut.
- 2 Osallistut sovittuihin palveluihin, jotka edistävät tilannetta kohti tavoitteitasi.
- 3 Saat tarvittaessa myös muuta tukea työllistymisen esteiden ratkomiseen.
- 4 Etenemistäsi tarkastellaan yhdessä, ja tavoitteesi kirjataan työllistymissuunnitelmaan niin, että ne tukevat matkaasi eteenpäin.

Ota yhteyttä:

Ota tarvittaessa yhteyttä työllisyyspalveluihin Asiointipalvelun yhteydenottopyynnön kautta (tyomarkkinatori.fi) tai puhelinpalvelun kautta.

TYM

Työllistymisen yhteistoimintamalli

Muu yhteistyö

- Asiakkaan tilanteesta riippuen asiantuntija tekee yhteistyötä esimerkiksi aikuissosiaalityön, mielenterveyspalveluiden ja muiden tarvittavien tahojen kanssa.
- Yhteistyötahona voi olla myös vammaispalvelut. Enemmistöllä kehitysvammadiagnoosin omaavista asiakkaista on eläkepäätös, eikä heillä ole tarvetta työttömyysetuudelle. Työllisyyspalveluiden asiakkuus käynnistetään yleensä tarpeesta jollekin työllistymiseen liittyvälle palvelulle, useimmiten jokin seuraavista
 - Palkkatuki
 - Työkokeilu
 - Ura- ja ammatinvalinnanohjaus